

19 juli 2015, Voorganger: Wim Sleddens osa

'Ga niet aan jezelf voorbij'

Inleiding

Wie in onze dagen naar de kerk gaat, heeft daarover nagedacht. Zij of hij heeft besloten om dat bepaalde uur daarvoor vrij te houden, misschien wel gewoon elke week. Een uur voor jezelf, te midden van een groep mensen, in een viering waar we God aanspreken met zijn naam.

Dat wilde Jezus ook, lezen we in de evangelielezing van vandaag. Er waren dingen om over na te denken, en daar tijd voor te nemen. Alleen, ook Jezus en zijn leerlingen werden 'ingehaald' door de mensen. En ook al was de tijd voor gezamenlijke bezinning te kort geweest, vanaf het moment dat Jezus deze menigte ziet, bepalen de mensen de agenda.

Eerste lezing: Jeremia 23,1-6

Wee de herders, door wie de schapen van mijn kudde omkomen en verloren lopen - godsspraak van de Heer -. Daarom zegt de Heer, Israëls God, tot de herders die mijn volk weiden: Door uw schuld zijn mijn schapen verloren gelopen en uiteen gedreven; ge hebt er niet op gelet. Maar Ik let wel op u om al uw misdaden - godsspraak van de Heer -. Zelf breng Ik de overgebleven schapen bijeen uit alle landen waarheen Ik ze heb verdreven. Ik breng ze terug naar hun weiden, ze worden weer vruchtbaar en talrijk. Dan stel Ik herders over hen aan, die hen werkelijk weiden. Ze hoeven niet meer bang of angstig te zijn, geen van hen wordt nog vermist - godsspraak van de Heer -. Geloof Mij, de tijd komt - godsspraak van de Heer - dat Ik een wettige afstammeling van David doe opstaan; Hij zal hen met bekwaamheid regeren en het land rechtvaardig en eerlijk besturen. In zijn tijd wordt Juda bevrijd, leeft Israël veilig. En dit is de naam die men Hem geeft: de Heer, onze gerechtigheid.

Evangelie: Marcus 6,30-34

In die tijd voegden de apostelen zich bij Jezus en brachten Hem verslag uit over alles wat zij gedaan en onderwezen hadden. Daarop sprak Hij tot hen: 'Komt nu eens zelf mee naar een eenzame plaats om alleen te zijn en rust daar wat uit.' Want wegens de talrijke gaande en komende mensen hadden zij zelfs geen tijd om te eten. Zij vertrokken dus in de boot naar een eenzame plaats om alleen te zijn. Maar velen zagen hen gaan en begrepen waar Hij heenging; uit al de steden kwamen mensen te voet daarheen en ze waren er nog eerder dan zij. Toen Jezus aan land ging zag Hij dan ook een grote menigte. Hij voelde medelijden met hen, want zij waren als schapen zonder herder; en Hij begon uitvoerig te onderrichten.

Overweging

Kort na de tweede wereldoorlog kwam er een boek uit: Augustinus de zielzorger.

Een indrukwekkend boek, nog steeds. Daarin tekent de auteur, Frits van der Meer, het beeld uit van Augustinus in zijn dagelijkse praktijk als priester en als bisschop. Uit zijn vele preken, uit zijn brieven en andere geschriften heeft hij talloos vele elementen bijeengebracht, die samen het beeld geven van een indrukwekkend pastor, een indrukwekkende zielzorger.

Het boek krijgt een motto mee, een woord van Augustinus zelf, waarmee de auteur hem wil tekenen: *God is al nederig, en een mens is nog trots?*

Het indrukwekkende aan Augustinus als pastor, als zielzorger, is dat hij zich zo diepgaand oriënteert aan de gestalte van Christus. En Christus is voor hem bij uitstek de Christus uit de brief van Paulus aan de Filippenzen: *Hij die de gestalte van God had, deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een mens en werd aan de mensen gelijk.* Deze Christus is voor Augustinus het ijkpunt. Zo wordt hij de zielzorger die net als Jezus in het evangelie van vandaag, ziet wat de nood van de mensen is die naar hem toe komen. Die hen ziet, en naast hen gaat staan.

Augustinus was niet uit op een ambt van aanzien in de Kerk. Hij was er eerder huiverig voor. Daarom lette hij op waar hij zich in het openbaar liet zien. Want het bleef niet helemaal onbekend wie deze teruggetrokken kloosterling was. Maar hoe voorzichtig Augustinus ook was, hij kon het niet voor blijven.

Hij was een keer in Hippo, om daar iemand aan te werven voor zijn kloostergemeenschap. Maar juist op die zondagmorgen besprak de bisschop met de geloofsgemeenschap dat hij een helper nodig had, een priester. Augustinus werd herkend, en naar voren geschoven. En elke aarzeling ten spijt, begreep hij dat dit zijn roeping was. In zijn Belijdenissen zegt hij ergens: *'Christus is voor allen gestorven opdat de levenden niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor hem die gestorven is voor de levenden.'*

Het was voor Augustinus een volledige omkeer. Naast zijn taken van preken en voorgaan, van leiding geven aan de kerk van Afrika, samen met zijn collega-bisschoppen, waren er de talloze dagelijkse besognes waarmee de mensen bij hem kwamen. En het was de taak van de bisschop om hen zoveel mogelijk te helpen, zodat ze hun eigen vaak moeizame leven zo goed mogelijk konden leven.

Die taak van een bisschop, toentertijd, komt dicht in de buurt van wat het evangelie vandaag zegt over de mensen die Jezus inhaalden: Hij zag hen, ze waren als schapen die geen herder hebben.

Augustinus werd hun herder, zoals Jezus dat geworden was in de tijd waarover het evangelie van vandaag verhaalt, en voor de mensen in zijn eigen omgeving.

Het gaat om herderschap, of om de ons beter bekende termen als zielzorg, of pastoraat: mensen helpen om het leven aan te kunnen, met alle vragen die zich in elke tijd weer aandienen.

Augustinus heeft daarbij steeds gekeken naar de figuur van Jezus. Hij had steeds voor ogen hoe de Zoon van God mens was geworden om ons mensen nabij te zijn en ons te helpen ons leven menswaardig te kunnen leven.

We lezen vandaag een kort gedeelte uit het 6e hoofdstuk van het evangelie van Marcus. Je zou kunnen zeggen dat het een hoofdstuk is over pastoraat. Vorige week stuurde Jezus zijn leerlingen twee aan twee uit. Het is de bedoeling om belangeloos naar de mensen toe te gaan, om de mensen van dienst te zijn en niet het verwijt op zich te laden van Jeremia, uit de eerste lezing van vandaag, dat zij als herders het eerst, of alleen maar, aan zichzelf zouden denken.

Vandaag komen ze allemaal bij Jezus terug en overleggen ze over hun ervaringen. Ze wisselen dingen uit en overleggen met elkaar. Jezus stelt voor om daar even de tijd voor te nemen. Maar hij wordt al gauw ingehaald door de mensen. En het is tekenend in het evangelie, dat Jezus en zijn leerlingen zich door de mensen laten inhalen. Ook al hadden ze graag wat meer tijd gehad, ze ontvluchten de mensen niet. Juist niet. Jezus, en met hem zijn leerlingen, staan helemaal voor hen open.

En in een paar woorden wordt de diepe ervaring van Jezus verwoord: Er staat dat hij de mensen zag. Hij keek niet aan hen voorbij, hij zag de mensen, hij keek hen in de ogen en hij zag wat er leefde in hun hart. Hij zag dat ze waren als schapen die geen herder hebben. En hij laat zich door de mensen raken. Hun vraag dringt door tot in zijn diepste kern, en zijn hart keert zich om in zijn binnenste.

Wat er met Jezus gebeurt, wat het hem doet, staat er in het Grieks veel sterker, veel ingrijpender dan wat wij met ons woord medelijden nog kunnen zeggen. Wat er hier met Jezus gebeurt, raakt aan zijn kern. Het doet iets met je, dat je nooit meer kwijt raakt. Je zou ook kunnen zeggen: Op dat moment doet God iets met je, waar je nooit meer van loskomt. God wekt in jou de zorg voor mensen. Het is zijn gave, en het is tegelijkertijd zijn roeping.

En wie tot pastoraat wordt geroepen, zal moeten weten dat het zijn of haar opdracht is om van God uit de mensen te helpen om ruimte te vinden voor hun leven als mens. Om hun leven zo goed mogelijk op een menswaardige manier te kunnen leven.

Als wij beminnen, zegt Augustinus, zijn wij niet de oorsprong van onze liefde. God heeft ons het eerst liefgehad, en hij schenkt ons de gave dat wij elkaar kunnen beminnen. Hetzelfde geldt voor pastoraat. Ook al is elke vrouw of man pastor op haar of zijn eigen manier, een pastor brengt niet zichzelf. Hij brengt de ruimte die God mensen wil geven om hun leven aan te kunnen.